

جنگ نیابتی ترکیه علیه روسیه در قره‌باغ

اردوغان که در پرونده سوریه یکی از جنگ‌افروزان اصلی به شمار می‌رود و در شروع جنگ با حزب کارگران کردستان ترکیه، پ ک ک، هم نقش کلیدی داشته، حالا شعله جنگ را از زیر خاکستر قره‌باغ برافروخته تا منازعه خود با پوتین را به این منطقه بکشد.

به گزارش آران نیوز : روزنامه «جوان» در یادداشتی از «سیدرحیم لاری» نوشت

المار محمد یاراف و مولود چاووش اوغلو، وزیران خارجه آذربایجان و ترکیه، به رامسر ایران آمده‌اند تا میهمان محمدرضا ظریف باشند و این سه تن چهارمین نشست سه‌جانبه وزرای خارجه ایران، آذربایجان و ترکیه را برگزار کنند. مشخص است که درگیری‌های فعلی در منطقه قره‌باغ بر این نشست سایه انداخته و به همین دلیل هم ظریف قبل از دیدار با دو همتای خود گفت‌وگوی تلفنی با محمد یاراف داشت تا در مورد وضعیت قره‌باغ با او صحبت کنند و گفته می‌شود که در مذاکرات خود با این دو تن هم آمادگی ایران را برای میانجیگری بین آذربایجان و ارمنستان برای حل و فصل سیاسی وضعیت فعلی در قره‌باغ اعلام کرده است. به نظر نمی‌رسد ظریف در ابتدای کار مشکل چندان داشته باشد چرا که روابط خوب ایران با دو طرف آذربایجان و ارمنستان اجازه ورود او به عرصه میانجیگری بین دو طرف را می‌دهد اما چشم‌انداز این کار چنان مبهم و تاریک است که نمی‌توان از حالا انتظار موفقیت قابل توجهی برای او داشت، هر چند دیروز آتش‌بسی شکننده بین دو طرف اعلام شد.

مشکل کار اینجاست که درگیری‌های فعلی ریشه‌های قدیمی دارد که اصل مشکل به الحاق منطقه ارمنی‌نشین قره‌باغ به آذربایجان در زمان حاکمیت شوروی باز می‌گردد و باعث شد تا جنگ خونین اوایل شش ساله از 1988 تا 1994 برای بازپس‌گیری منطقه توسط شورشیان ارمنی پیش بیاید. هرچند بعد از جنگ آتش‌بس بین دو طرف برقرار بوده اما تنش پایان نیافت چنان که درگیری‌ها به صورت پراکنده ادامه داشت. در این مدت، میانجیگری گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا با حضور روسیه، فرانسه و آمریکا هم نتوانسته مسئله را به صورت مسالمت‌آمیز فیصله بدهد و ناتوانی این گروه با تمام امکانات سیاسی و دیپلماتیک در این کار باعث می‌شود که دخالت دیگر میانجیگران نظیر ظریف و موفقیت آنها هم در هاله‌ای از ابهام قرار بگیرد. قبل از هر چیز باید توجه داشت که شورشیان ارمنی بعد از 1994 و اعلام آتش‌بس حکومت خودخوانده‌ای در قره‌باغ به راه انداخته‌اند هرچند حکومت آنان از نظر جامعه جهانی به رسمیت شناخته نشده است. از طرف مقابل، دولت آذربایجان هم در طول این 22 سال از آتش‌بس نیم‌بند همواره مترصد بازپس‌گیری قره‌باغ از دست شورشیان ارمنی بوده اما وضعیت نظامی و عدم مساعدت بین‌المللی اجازه این کار را نمی‌داد و همین امر باعث می‌شد تا آذربایجان با یک نوع خویشتنداری نسبت به حکومت خودخوانده ارمنی‌ها در قره‌باغ رفتار کند و تنها به همان درگیری‌های پراکنده قناعت کند تا نشان دهد که حاضر به جدایی قره‌باغ از خاک خود نیست. حالا و بعد از این مدت طولانی از آتش‌بس و رفتار خویشتندارانه آذربایجان وقوع جنگ با این میزان از شدت مسئله‌ساز شده و این موضوع را پیش کشیده که چرا باکو رفتار خود را تغییر داده و حتی از یک حمله اساسی به استپاناکرت، مرکز قره‌باغ می‌گوید. آنچه برای این تغییر رفتار قابل توجه باکو می‌توان گفت به وضعیت کلی منطقه مربوط می‌شود که در این میان، موقعیت و نقش ترکیه از هر چیز دیگر برجسته‌تر به نظر می‌رسد. رجب طیب اردوغان و وزارت خارجه ترکیه در مدت کوتاهی بعد از شروع درگیری‌های فعلی به نحوی واکنش نشان دادند که گویا خود طرف درگیری بوده و به جای فراخواندن دو طرف آذربایجان و ارمنستان به آرامش و خویشتنداری، از طرف آذربایجان حمایت کرده و زبان تند خود را علیه ارمنستان به کار بردند. اردوغان در تماس تلفنی با الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان، حمایت تمام‌قد از او را اعلام کرد تا مایه دلگرمی او در ادامه درگیری باشد و وزارت خارجه ترکیه هم با صدور بیانیه‌ای ارمنستان را محکوم و متهم به شروع درگیری کرد. نمی‌توان گفت که ارمنستان انگیزه‌ای برای شروع درگیری فعلی داشته چرا که اوضاع در قره‌باغ بر وفق مراد ایروان است و دلیلی هم برای تصرف دیگر مناطق آذربایجان ندارد اما این باکو بوده که همیشه منتظر شروع درگیری بوده است. این نحو واکنش ترکیه سرخی از مداخله مستقیم اردوغان و تیم او در درگیری قره‌باغ است و تحلیل‌هایی مبنی بر جنگ نیابتی او با روسیه در قره‌باغ را می‌توان بر این مبنا تأیید کرد. در واقع، اردوغان بر سر سوریه قاعده بازی را به روسیه باخته و نه تنها نتوانست مانع از نقش روسیه در آن کشور شود بلکه از همراهی متحدان غربی خود با نقش روسی و انتقادهای تندی که شنید به خشم آمد. تنها جایی که او می‌تواند به نوعی با ولادیمیر پوتین تسویه حساب بکند همین قره‌باغ است با این محاسبه که روسیه در مناقشه قره‌باغ حامی ارمنستان باشد. اردوغان که در پرونده سوریه یکی از جنگ‌افروزان اصلی به شمار می‌رود و در شروع جنگ با حزب کارگران کردستان ترکیه، پ ک ک، هم نقش کلیدی داشته، حالا شعله جنگ را از زیر خاکستر قره‌باغ برافروخته تا منازعه خود با پوتین را به این منطقه بکشد. با این وجود، به نظر نمی‌رسد که پوتین حاضر باشد در این منطقه به دوئل با اردوغان بپردازد بلکه همان نقش خود را در گروه مینسک ادامه می‌دهد تا از این طریق مانع ادامه درگیری بشود. شاید اردوغان تصور می‌کند که می‌تواند مشکلات خود را با جنگ‌افروزی‌ها حل کند اما تجربه سوریه و حتی پ ک ک نشان داده که این مسیر دستاوردی برای او نداشته و حالا هم می‌خواهد تا شعله‌ور کردن منازعه قدیمی قره‌باغ همین تجربه را تکرار بکند که باید گفت نتیجه برای او همان چیزی خواهد بود که تاکنون به دست آورده است.